

Een troostbrief

Handelingen 15

Ds. Hanneke Ouwerkerk

PG de Hoeksteen

Zondag 28 juli 2019

Na de verkondiging zingen we een lied van dank, NLB 704.

Gemeente van Christus, gasten bij ons, doopouders,

Intro

Vorige week vertelden de doopouders dat ze een brief hebben geschreven aan hun kind. Straks zullen ze een fragment daaruit ook voorlezen. Goede woorden voor hun kind, rond zijn doop. Ik dacht aan het boek Gilead, van de Amerikaanse auteur Marilynne Robinson. Als je nog trage vakantielectuur zoekt, is het een aanrader. Een vader schrijft een brief aan zijn zoon, een lange mijmering over het leven, en over God, over verlies en geluk.

Troostbrieven zijn dat, als je ze ontvangen mag. Joris ontvangt er een al voor hij kan lezen, en jullie vertelden dat je hoopt dat hij hem er in de loop van zijn leven regelmatig bij zal pakken om de woorden tot zich te nemen.

Zo'n troostbrief stelt ook de gemeente in Jeruzalem op, na het hevige conflict dat zich aandiende rond de besnijdenis. In de verhitte gesprekken die ze gevoerd hebben, is er na verloop van tijd een eensgezindheid ontstaan, die ze vastleggen op papier en meegegeven aan een aantal betrouwbare gezanten. Barnabas, Paulus. Judas en Silas.

Op de een of andere manier vind ik dat zo prachtig, dat gemeentes zo met elkaar in gesprek zijn. Via de trage vorm van een brief, door betrouwbare mensen over gebracht. Dat er ondanks de afstand, een nauwe verbondenheid is, een echt meeleven met elkaar. Ik denk dat degenen die bij de kerk in Potsdam en in de Marks betrokken zijn, onze zusters en broeders in Duitsland en Rusland, daar ook iets van kennen. En hoeveel je dan ook in een wederzijdsheid voor elkaar kunt betekenen.

Verwarring en onrust – bevrijding en pelgrim

De verwarring en onrust die in de gemeente ontstaan was, proberen ze via de brief tot bedaren te brengen. Van meet af aan ligt er een troostende, zorgzame toon in de brief.

Ik denk dat het een grote kracht is, als we in de kerk bij elkaar opmerken, dat er dingen zijn die je in verwarring brengen, of waar je door overhoop gehaald wordt. Soms merk je dat in de dienst, als iemand naast je zit en onrustig heen en weer schuift, met zijn handen over zijn ogen veegt. Soms hoor je het bij de koffie na de dienst, aan tafel. Of in de oppasruimte tussen het verschonen van de luiers door. Of later ergens in die week, als je elkaar tegenkomt.

Wat zijn de dingen waar je door in verwarring raakt, of die je onderuit halen? Je geliefde, die plotseling in het ziekenhuis opgenomen wordt. De dood, die plotseling, of sluipend

komt. Je broer, die je ten onder ziet gaan en niet meer bereiken kunt. Dat wat je in jezelf opmerkt, een felle begeerte die oplaait en waar je geen weerstand tegen kunt bieden.

De extreme hitte misschien, die alle alarmbellen over het klimaat doen rinkelen, en waarbij je je afvraagt of dit de ondergang van de wereld inluit. Of de aarde nog te redden is.

Zelf raak ik ook in verwarring door het nieuws dat over elkaar heen buitelt. Dat Nederland zich zorgvuldig staande probeert te houden in de hitte, en anderen zich voorbereiden op vakanties ver weg of dichtbij, en dat er ondertussen boten met vluchtelingen vol niet kunnen aanmeren, en een ebola epidemie dreigt. Dat zijn dingen die mij in verwarring brengen. En meer dan dat misschien nog wel de lauwheid en lafheid die ik merk bij mezelf. Je herkent het misschien.

De christenen in Antiochië zijn verontrust, omdat hun redding op het spel staat. En niet alleen hun eigen ziel en zaligheid, maar van al die anderen om hen heen. Zij hadden het leven hervonden, en het werd hen bijna direct weer afgenomen. Ik weet niet of je daar weleens door in verwarring raakt. Ik hoor het soms, in wat jullie mij vertellen. Een aarzeling, een vertwijfeling. Is mijn kleine leven gezien door de Heer? Is mijn angstige ziel gered? Of heel anders, moet ik überhaupt gered worden, is het wel nodig, dat ik op een ander spoor ga leven dan waar ik altijd op geleefd heb.

Ik hoop dat je iets kent van de bevrijding die Christus brengt, dat er zich iets opent in je leven, de starre cirkel doorbroken wordt van het zinloze bestaan, en er nieuwe hoop in je leven komt, omdat alles aan Christus toebehoort, en de toekomst van hem is.

De apostelen, zij die heel direct Jezus gekend hebben en door hem zijn uitgezonden, zij komen met elkaar en met heel de gemeente, onder leiding van de heilige Geest, tot de uitspraak dat de geschiedenis niet overgedaan hoeft te worden. De Joden zijn de voortrekkers en wat zij doorstaan hebben, hoeven nieuwelingen niet opnieuw te doorstaan.

De Joden zijn de eerstelingen, in het spoor van God, zij hebben de exodus doorstaan, die barre uittocht uit Egypte. En wij, die na hen komen, allemaal nieuwelingen in het geloof, geen Jood van geboorte, wij hoeven die uittocht niet na te doen en ons lichaam hoeft niet ingekerfd te worden.

Omdat de Eersteling Jezus Christus de exodus volbracht heeft. En de besnijdenis doorstaan heeft. Wij zijn geen Joden, en hoeven vanwege Jezus Christus ook geen Jood te worden. Hij maakt ons tot kinderen van het verbond, wat wij niet vanzelf zijn, maar wat je wordt omdat Jezus door het water van de dood is doorgedaan, als een exodus uit de nacht, tot in het leven. Het water van de doop zal dat straks zichtbaar maken.

Zo is deze brief van de kerk in Jeruzalem aan de kerk in Antiochië een brief die een enorme ruimte schept. Een klein evangelie, kun je zeggen, in een paar zinnen vervat. Jij, en jij, en u, en jij, je bent niet gebonden aan wetten en voorschriften, maar je bent vrij door Jezus Christus, die alles heeft voorgedaan.

Bij die vrijheid schrijven de apostelen een vuistregel, drie richtlijnen, dezelfde als die we vorige week hoorden. De exodus hoeven wij niet over te doen, die is volbracht in Christus Jezus, maar de tocht door de woestijn, de reis naar het beloofde land, daar worden wij allemaal in meegenomen. Als je hier bent, als je bent gedoopt, of je wilt laten dopen, als je brood en wijn ontvangt, als je zoekt naar de vrijheid van Christus. Dat gebeurt als je

meeloopt in de pelgrimstocht, die al eeuwenlang gelopen wordt, en waar wij zomaar bij aan mogen sluiten. Onbesneden, niet-Jood, wij mogen zomaar aansluiten.

Dat vraagt wel een bepaalde stijl van leven, een pelgrimsstijl, kun je zeggen. Ik weet dat jullie, doopouders, je daar van harte in oefenen. Om als pelgrims onderweg in dit leven te zijn, je te voegen naar het Koninkrijk van God en je te laten leiden door de Heer.

Daarom gaven de apostelen die apostolische vuistregel. Het gaat over je verre houden van afgoderij, over het zorgvuldig omgaan met dieren (je mag ze pas eten als het bloed bij het slachten er uit gelect is), en je verre houden van porneia, zoals dat heet. Tempelprostitutie, seks als handelswaar.

Zo op het oog denk je wellicht, raakt mij niet, gaat mij niet aan. Maar als je even verder denkt, dan is het ontstellend hoe met name afgoderij en seksualiteit hun greep op de samenleving hebben, ik denk op welke cultuur en elke samenleving.

Afgoderij heeft er mee te maken, dat alle gewone dingen een zekere cultische status krijgen. Ze worden zo groot gemaakt, dat er offers voor gebracht worden. Het offer van je tijd, je geld, je aandacht en uiteindelijk je ziel. Vaak weet je dat zelf wel denk ik. Ik vind het beangstigend soms om te zien hoe iets wat heel gewoon en aanvaardbaar lijkt, soms zo'n afgodisch karakter krijgt. De zorg voor je eigen ik, en je eigen welzijn, die uiteindelijk zo ver gaat dat je je gezin veronachtzaamt, en uiteindelijk alleen laat, zoiets? Nu God er niet meer is, ben ik zelf god geworden, zei iemand laatst. En er werd nauwelijks een kritische vraag bij gesteld.

Juist mensen die veel zijn kwijt geraakt, aan de dood of aan het leven, kunnen vaak heel scherp dat onderscheid maken, merk ik. Tussen wat holle, lege luchtfietserij is, en tussen wat van waarde is, en wat je tijd en aandacht waard is.

Bedenk dat eens voor jezelf, wat de meeste beslag legt op je tijd. En hoe vrij je daar in bent, of hoe onvrij. Omdat er dingen zijn, die je belemmeren om mee op weg te gaan naar het koninkrijk. Die ervoor zorgen dat je met talloze haakjes vast zit in dingen, die geen vrijheid bieden, die geen leven zijn, al doen ze alsof dat wel zo is. En het gekke is, dat je dat vaak nog wel weet ook, maar dat je er toch niet altijd tegen bestand bent.

De vrijheid van de genade van Christus, die moet ergens haar uitwerking vinden in hoe je leeft. Dat is helemaal niet groots, niet perse tenminste. Het vraagt wel een vrijheid van je ziel.

Stel dat je nou merkt, in deze vakantietijd, dat je zo uitgeput bent. Dat je terugkijkt op het seizoen, en denkt, ik heb zo gesloofd en zo geploeterd, en nu heb ik vakantie, en heb ik hoofdpijn en ben ik op. Wat gebeurt er dat ik zo leef, wat is dit voor leven?

Probeer er deze vakantie voor jezelf eens over na te denken, wat legt beslag op jouw leven? Hoe loop jij de pelgrimstocht van het leven?

Tot slot

De troost en de vermaning. Blijkbaar kan dat dus samen in deze brief. De troost en de vermaning. De bemoediging en de waarschuwing. Op een hele milde en vriendelijke toon. Ik denk dat de apostelen heel goed weten waar ze het over hebben. En dat in hun spreken en schrijven de toon van Christus ligt, van liefde en bemoediging om mensen aan te sporen Jezus te volgen.

Het twistpunt is beslecht, voorlopig, het komt later nog weleens terug, voor sommigen blijft het een ingewikkeld punt, dat nieuwe christenen niet als Joden hoeven te leven.

Maar nu wordt de brief voorgelezen in Antiochië, en vandaag bij ons, en is er een hernieuwde vreugde. Alles wat ik ben, en alles ik heb, ontvang ik van Christus, het is alles genade.

De doop vandaag maakt krachtig zichtbaar hoe God begint, in elk mensenkind opnieuw begint, en uitdeelt van zijn genade. Jood, heiden of christen. Én hoe groot de omwenteling is die in de doop gemaakt wordt. Want in de doop verlies ik mijzelf, en sta ik op tot een nieuw leven, als pelgrim, onderweg met God en zijn volk. Daarom gedenken wij straks ook onze eigen doop, voordat Joris gedoopt zal worden, om elkaar er aan te herinneren, in Christus zijn wij bevrijd, om Hem en elkaar te dienen.

Laat je leven door die vrijheid tekenen, de vrijheid van Christus, amen.